

## LAUDATIO FRUINPRIJS 2018

Geachte collega's, beste eerstejaarsstudenten,

Geschiedenis in Leiden is een van de beste opleidingen van het Europese continent en staat wereldwijd op de 17<sup>e</sup> plek van de ranglijst; het is ook één van de oudste en bekendste Geschiedenisopleidingen van Nederland en de enige opleiding met specialisten op de geschiedenis van alle werelddelen. Daar zijn we best trots op en jullie mogen er als eerstejaarsstudenten ook trots op zijn.

Maar Geschiedenisstudent in Leiden zijn is niet alleen een eer; het is ook hard werken. Met Geschiedenis in Leiden word je namelijk getraind om het verleden met een scherpe, analyserende blik te benaderen en, nog belangrijker, leer je het heden vanuit nieuwe perspectieven te bekijken. Dat gebeurt niet zomaar. Tijdens je studie ga je jezelf onderdompelen in ingewikkelde bronnen, de betekenis van die bronnen leren interpreteren en nieuwe vragen over het verleden leren stellen. Als alles goed gaat dan wordt je leerproces bekroond met een eindwerkstuk dat aantoont dat je als een echte historicus kan denken.

Degenen die het meest van dit proces genieten—en, jawél, je kan ervan genieten—gaan door met een MA-programma waarin ze zich nóg verder verdiepen in een bepaalde specialisatie. Net als bij het BA-programma, worden de MA-programma's ook met een scriptie afgesloten, die bedoeld is om je historische flair te laten zien. De beste MA studenten schrijven scripties die theorie combineren met interessante bronnen en een originele onderzoeksvraag. Elk jaar eren we hen door hun werk mee te laten dingen voor de Fruinprijs voor de beste MA scriptie, die we tijdens de openingsceremonie van het nieuwe academische jaar uitreiken om iedereen te inspireren en vooral om de eerstejaarsstudenten voorbeelden te laten zien van wat voor geweldig onderzoek hier zoal gedaan wordt.

De Fruinprijs wordt sinds 1989 uitgereikt—vandaag dus voor de 30ste keer. Docenten dragen de allerbeste scripties voor die zij in de loop van het jaar begeleid hebben (uit de Geschiedenis master, onderzoeksmaster of van het Europaeum programma). Aan de hand van de voorgedragen scripties kiest de jury een winnaar uit. De prijs bestaat uit een oorkonde en nog belangrijker: een geldbedrag. Dit jaar bestond de jury uit Marion Pluskota (van de sectie Economische en Sociale Geschiedenis), Bart van der Boom (van de sectie Vaderlandse Geschiedenis), en mijzelf, Felicia Rosu (van de sectie Algemene Geschiedenis).

Voor de Fruinprijs zijn dit jaar maar liefst zes scripties genomineerd die uitmunten in originaliteit, methodologie en argumentatie. De onderwerpen beslaan meer dan 1500 jaar van de geschiedenis en nemen ons mee naar zeer verschillende historische samenlevingen—van Noord-Afrika in de late oudheid naar de Sovjet-Unie in de jaren 60 en 70. Ik zal in chronologische volgorde een korte opsomming geven van de genomineerde scripties, om ten slotte in niet-chronologische volgorde uit te komen bij de winnaar van de Fruinprijs 2018.

**Key Tengeler (begeleid door Rens Tacoma)** schreef zijn scriptie over de wetgeving van de keizer Justinianus, die het Byzantijnse Rijk tussen 527 en 565 regeerde. De titel van de

scriptie is “Emperor Knows Best: Anchoring Justinian’s *Novellae* in Practice, Past, and Present.” Door een uitgebreide analyse van de presentatie van de nieuwe wetten van Justinianus, wist Key de ideologische structuren van die tijd te identificeren: de positie van de keizer tegenover zijn onderdanen; zijn symbolische rol als bron van rechtvaardigheid; het belang van het verleden en de nadruk op de continuïteit van de Romeinse staat; en de relevantie van vroomheid en filantropie voor de manier waarop de relatie tussen keizer en onderdanen zou kunnen functioneren. We vonden het gebruik van het concept van “verankeren” (zij het in het verleden, ofwel in de noden van het heden) heel slim op de bronnen toegepast, en de hele scriptie een mooie synthese van theorie en bronnenonderzoek.

**Imran Canfijn (begeleid door Karwan Fatah-Black)** heeft een uitgebreide analyse van de achttiende-eeuwse strafbankarchieven in Suriname geschreven, met als titel “In Search for Justice: Legal and Judicial Inequality in Eighteenth-Century Suriname.” Doel was om erachter te komen of er juridische ongelijkheid bestond tussen de verschillende groepen van de Surinaamse samenleving. Zijn bevindingen bevestigden het discriminerende karakter van het rechtssysteem in Suriname, maar, in tegenstelling tot wat er in door eerdere historici wordt beweerd, tonen ze ook aan dat gerechtigheid minder arbitrair was dan verwacht. We vonden vooral de grondigheid van het bronnenonderzoek van deze scriptie zeer indrukwekkend.

De scriptie van **Jacomine Hendrikse, onder de begeleiding van Henk te Velde**, is getiteld “French Revolutionary Salons: Politics and Gender in the Early Years of the French Revolution, 1789-1793.” In deze studie geeft Jacomine een gedetailleerd beeld van de Parijse salons en hun verband met de politiek tijdens de Franse Revolutie, een periode die grotendeels onbestudeerd bleef in de bestaande historiografie over de beroemde salons van de Franse Verlichting. De jury was zeer onder de indruk van het grote aantal bronnen dat voor deze scriptie onderzocht werd evenals de kleine details die daaruit voortkwamen; we vonden ook de kaart en de lijst salons die Jacomine samenstelde een nuttige bijdrage aan de historiografie.

**Rebekka Luijk, begeleid door Marlou Schrover**, heeft een scriptie geschreven over “difficult cases”, met name vluchtelingen in Nederland die door hun fysieke of sociale kenmerken nooit zelfredzaam konden zijn en geen familieleden hadden om hen te onderhouden. Haar scriptie is getiteld “Vergeten Vluchtelingen” en gaat over het “difficult cases project”, in het kader waarvan Nederland in de late jaren 1950 ongeveer 150 vluchtelingen opnam. Door haar onderzoek ontdekte Rebekka dat in de opname van deze mensen verschillende groepen en organisaties (binnen en buiten de Nederlandse staat) hun eigenbelang—meer dan het belang van de vluchtelingen—lieten meespelen. Vooral interessant vonden we de vergelijking met Groot-Brittannië, wat iets nieuws aan de historiografie bijdraagt, gezien dit thema meestal vanuit een nationaal perspectief wordt benaderd.

De scriptie van **Roel Jongen, onder begeleiding van Henk Kern**, gaat over geschiedenisboeken die in het Breznev tijdperk in de Sovjet-Unie geschreven werden; zijn titel is “Instilling Sovereignty or Subordination? History Education in Non-Russian Republics of the Soviet Union.” Roel houdt rekening met schoolboeken vanaf de tsarentijd tot de jaren zeventig en stelt systematisch de vraag in hoeverre de boeken van het Breznev tijdperk op

eerdere voorbeelden voortbouwden, en in hoeverre er sprake was van een proces van *indigenization*, dat de inheemse bevolking een prominentere rol in de geschiedenis van zijn land gaf, of een proces van *russification*, dat een centrale rol in de lokale geschiedenis aan de Russen gaf. We vonden de analyse solide en overtuigend, en de conclusies interessant en vernieuwend, namelijk dat de boeken uit het Stalinistisch tijdperk waarheidsgetrouwer waren omdat ze minder krampachtig tegenover nationalisme stonden dan de boeken die in de jaren 60 en 70 geschreven werden.

De zesde en de laatste scriptie—tevens de winnaar van de Fruinprijs—werd door **Jip Barreveld onder de begeleiding van Rens Tacoma** geschreven, en is getiteld “Two Worlds? State Space and Marginal Peoples in Late Antique North Africa.” De scriptie trekt in twijfel het idee dat er twee werelden waren in laat-antiek Noord-Afrika—een Romeinse stedelijke elite aan de ene kant, en de inheemse volkeren aan de andere kant. Jip benaderde de vraag vanuit een geografisch perspectief, waarbij hij verschillende lenzen, temporele schalen, soorten bronnen en theoretische kaders combineerde om tot een meer genuanceerd beeld te komen van de Noord-Afrikaanse provincies van het laat-Romeinse rijk. Jips onderzoek laat een veel gecompliceerder beeld zien van vele werelden die met elkaar in verband stonden. In plaats van het twee wereldenparadigma vinden we in laat-antiek Noord-Afrika constante onderhandelingen over wat het betekende om Romein te zijn. Er was sprake van een trend van voortdurende integratie en convergentie, zelfs in het marginale achterland.

We vonden de scriptie van Jip vernieuwend, grondig onderzocht en prachtig geschreven. De historiografie is uitgebreid onder de loep genomen en de methodologie is tegelijkertijd complex en duidelijk—met een hoop theorie maar nergens duister. Jip heeft ook duidelijk keihard gewerkt. Hij gebruikte drie verschillende benaderingswijzen—die van geografie, archeologie, en tekstuele analyse—terwijl elk van de drie een aparte scriptie had kunnen zijn. Tenslotte zijn de interpretaties en conclusie op substantieel en gevarieerd bronnenonderzoek gebaseerd, en ze brengen een echt vernieuwend perspectief naar voren. Kortom, een uitstekende scriptie waarvan de juryleden diep onder de indruk zijn.

En wij zijn echt niet de enigen die onder de indruk zijn van Jips talent—onlangs kreeg ik te horen dat hij straks met een PhD bij de faculteit Archeologie gaat beginnen. Voor deze mooie prestatie en voor al zijn andere prestaties, wens ik Jip namens de jury van de Fruinprijs 2018 van harte gefeliciteerd en het allerbeste voor zijn toekomst in de wetenschap.

Helaas kon Jip vandaag niet aanwezig zijn, omdat hij in Barcelona is voor het jaarlijkse congres van de *European Association of Archaeologists*, maar zijn begeleider, Rens Tacoma, is hier om zijn prijs in ontvangst te nemen. Ook gefeliciteerd aan Rens voor de goede begeleiding!

Leiden, 4 september 2018

Felicia Roşu (voorzitter), Bart van der Boom en Marion Pluskota